

Jaarverslag Stichting Platform DIS 2022

Inhoud

0. Woord vooraf
1. Uitgangspunten in statuten, missie en visie
2. Ontwikkelingen
3. Programma en events
4. Financieel verantwoording
5. Reflectie
6. Feed Forward

0. Woord vooraf

In dit jaarverslag zijn de activiteiten opgenomen die Stichting Platform DIS in het kalenderjaar 2022 ontwikkelde en uitvoerde. Na een jaar van opstart in 2021 middenin de coronapandemie, heeft Platform DIS een positief vervolg weten te geven aan haar intentie om ecologische vraagstukken via artistieke praktijken te ontwikkelen en middels events te delen. In dit document vind je achtereenvolgens de missie en visie, een beschrijving van de ontwikkelingen, een overzicht van events, gevolgd door reflectie op dit alles en een vooruitblik op de aankomende jaren.

Jonathan van stichting In Goede Aarde projecteert bodemleven @ *Bio-scoop*.

1. Missie en visie

Doelstellingen in statuten

In haar statuten omschrijft Stichting Platform DIS haar doelen als volgt:

- het verkennen van ecologische vraagstukken vanuit de beeldende kunsten en in verbinding met verschillende wetenschapsdisciplines
- ontwikkelen van inclusieve en duurzame samenwerking;
- bevindingen op artistieke wijze publiek maken.

Ecologische grond

Deze doelen komen voort uit een urgentie om ons ecologisch handelen te verrijken en verbeeldingskracht hierover te vergroten. Deze ecologische grond vormt het uitgangspunt van de stichting die in alle vezels van theorie & praktijk voelbaar dient te zijn.

Missie

Platform DIS is een beeldend platform voor reflectie. Het brengt in en vanuit Nijmegen kunstenaars, ontwerpers en wetenschappers bij elkaar die via artistiek onderzoek gedurende langere tijd een ecologisch vraagstuk bestuderen, in interactie met diverse publieksgroepen. Samen prikkelen ze de verbeelding en ontwikkelen ze nieuwe toekomstscenario's voor het (samen)leven op onze planeet.

Visie

Platform DIS wil via beeldende kunst en in samenwerking met wetenschap inzichten verbeelden en delen over de vraag hoe we ons 'ecologische zelf' in de huidige tijd kunnen begrijpen, en hoe we als mens kunnen komen tot poëtische en ecologisch adequate ziens- en handelwijzen en een vergroot vermogen tot invoelen.

Toelichting visie

Hedendaagse kunst en vormgeving reflecteren in toenemende mate op het menselijke handelen in een – mede door ons toedoen – veranderende aardse biosfeer. Zo stellen makers regelmatig de vraag wat de rollen en verschillende posities van de maker zijn.

Voor Platform DIS en de kunstenaars waar we mee samenwerken, begint alles met de wijze waarop we naar onszelf kijken. Belangrijk is voor ons het besef dat ons 'zelf' geen onveranderlijke, losgezongen entiteit is; we zijn altijd al ingebed in een ecosysteem. Juist door te kijken naar het gedrag van niet-menselijke actoren zoals planten en microben leren we meer over onze eigen positie. Net als de bodem waarin onder andere vocht, micro-organismen, mineralen en schimmels met elkaar interacteren, is het 'ecologische zelf' een fluïde assemblage die continu in transitie is.

'When they went ashore the animals that took up land life carried with them a part of the sea in their bodies, a heritage which they passed on to their children and which even today links each land animal with its origin in the ancient sea. Fish, amphibian, and reptile, warm-blooded bird and mammal – each of us carries in our veins a salty stream in which the elements sodium, potassium and calcium are combined in almost the same proportions as in sea water.'
Rachel Carson, *The Sea Around Us*, 2018, p. 20

Vanuit Platform DIS willen we zodoende bijdragen aan een nieuw menselijk zelfbeeld – van 'ego' naar 'geo'. Gezien de huidige staat van de planeet ervaren we dit als artistiek én sociaal-maatschappelijk urgent.

Platform DIS bezoekt, samen met het artieteke team Verstrengheld Wildwier en de eerste zeewierboerderij in Nederland, beiden bij Neeltje Jans.

2. Ontwikkelingen

Intro

In dit hoofdstuk beschrijven we de ontwikkelingen op alle niveaus van de organisatie, van bestuur tot programma.

Professionalisering fondswerving

In de periode december 2021 tot februari 2022 ontwikkelde de stichting i.s.m. firma Steetskamp een basisplan voor fondsenwerving, wat resulteerde in een basisdocument *Bodemleven* en bijbehorende begroting. Daarbij is er advies gegeven op het vlak van begrotingen en organisatie. Deze professionalisering sloot aan op de training in het najaar van 2021 genaamd *Meerjarige subsidie aanvragen*, georganiseerd door Schakel 025 in Arnhem.

Er is gewerkt aan diverse aanvragen om de financieringsmix te vergroten. Platform DIS heeft naast gemeentelijke subsidies positief advies ontvangen van enkele andere fondsen waaronder het Pauwhoffonds en het Prins Bernhard Cultuurfonds.

Overleg Verstrengheld

Gedurende het jaar zijn er meerdere online sessies gehouden met het artistieke team van *Verstrengheld* om te spreken over de podcast, het Zeewiermanifest, de ontwikkeling van zeewierkostuums en het idee van een Zeewiersymposium. Het artistieke team van *Verstrengheld* breidt zich uit met een schil aan participanten, zoals kunstenaarscollectief De Onkruidenier, zelfsnijdorganisatie Wildwier, kunstenaars Filip van Dingenen en H el ne Meyer en marien bioloog Luna van der Loos.

Overleg Bodemleven

Gedurende het jaar voert Platform DIS op structurele basis overleg met stichting Bodemzicht voor hun vierjarig programma. Zij spreken samen met participanten van *Bodemleven* over de agenda, werkcondities, inhoud en programmering.

Overleg DIS-bestuur

Het bestuur overlegt tweejaarlijks en bespreekt hierbij naast de programmatische ontwikkelingen, de wijze van organiseren, de begroting en de diverse codes. Tevens heeft

Platform DIS overleg met collega-organisaties zoals met De Fabriek Eindhoven en meer informeel met platform P_OST.

Deelname aan BKN

Platform DIS neemt deel aan het Beeldend Kunstnetwerk Nijmegen, met als intentie een versteviging van samenwerking en afstemming met andere beeldende kunstorganisaties in en rond Nijmegen.

Doorlopende gesprekken

Gedurende het gehele jaar voert Platform DIS oriënterende gesprekken met partijen uit de regio zoals met de Radboud Universiteit, de ICM Weekendschool, Hortus Nijmegen, DeepEndFilm, Inscience voor samenwerking in 2023 en 2024. Daarnaast verkent het platform verdere samenwerkingen met andere landelijk opererende partijen, zoals het bezoek op 18 nov aan de Zoöonomy assembly, georganiseerd door samenwerkingspartner Klaas Kluitenbrouwer van Het Nieuwe Instituut te Rotterdam.

Stages

In de periode van november 2022 – maart 2023 is Willemijn Bussink als stagiair betrokken bij Platform DIS. Ze werkt als redacteur mee aan het doorlichten van de teksten op de website en koos onderstaand citaat (cursief) als introductie.

Willemijn Bussink wandelt en schrijft fictie. In juni 2023 studeert ze af aan de opleiding Creative Writing op ArtEZ in Arnhem. Ze is gefascineerd door de manier waar op we verhalen nodig hebben om houvast te vinden. In haar proza onderzoekt ze hoe de intimiteit met een landschap de stuwkracht kan zijn van een verhaal, en hoe we vanuit die intimiteit van onze vastgeroeste verhalen af kunnen wijken.

'Hoe meer je weet van dit fijne samenspel van aarde, hoogte, weer en het levende weefsel van planten en insecten, hoe mysterieuzer het wordt. Kennis lost het mysterie niet op.'

Nan Shepherd, *De levende berg*

3. Events

Introductie op events

Hoe komen we als mens meer over onszelf te weten, bijvoorbeeld door juist het *andere* te bestuderen waarvan we afhankelijk zijn? Het programma van Platform DIS bestaat uit twee inhoudelijke en op elkaar inwerkende programmalijnen: *Verstrengeld* en *Bodemleven*. Het *microbiële zelf*, een pilotprogramma waarmee Platform DIS haar programma startte, keert zo nu en dan weer terug in bovenstaande programma's.

Verstrengeld gaat over onze relatie met wieren. Deze organismen lijken op afstand van ons te staan, maar nader onderzoek toont dat de afstand tot deze micro algen niet zo groot is. Zo produceren ze een groot deel van de zuurstof die wij inademen. Daarnaast bevatten ze veel voedingsstoffen en ingrediënten die gebruikt worden voor bijvoorbeeld verzorgingsproducten. Maar wieren zijn ook kwetsbaar. Hoe gaan we om met het kwetsbare ecosysteem van de getijdenzone waarin de wieren leven?

Het uitgangspunt van *Bodemleven* is het actuele Nederlandse debat rondom landbouw en duurzaamheid, waarbij bodemonderzoek vanuit een meer integrale systeemvisie benadert kan worden. Nederland is het tweede exportland van landbouwproducten ter wereld en

tegelijkertijd raakt de huidige vorm van landbouw overal aan haar grenzen: in stikstofuitstoot, biodiversiteitsverlies, degradatie van waterkwaliteit en het uitstoten van broeikasgassen. Het meten van de waarde van landbouw heeft het proces van standaardisatie en opschaling opgevolgd. Bodemleven belicht deze werkwijze kritisch, omdat standaardisatie niet passend is bij de diversiteit van landschappen en alle organismen die daarin leven. Waar we naar op zoek gaan is concrete interactie in de bodem tussen microben, fungi, mineralen, bodemdierpjes, water en dergelijke. Voor het onderzoeken van interactie tussen organismen zijn nog geen tools voorhanden.

Beeld van de live-opnames van *Bodem in-zicht* van 3 november.

Bodemleven

Op 29 maart 2022 startte *Bodemleven*. In de 1,5 jaar hiervoor ontwikkelde Platform DIS i.s.m. stichting Bodemzicht het idee om voor minimaal 4 jaar samen te werken aan de vraag hoe bodemkwaliteit gemonitord kan worden met inbegrip van alle levende wezens in en op die bodem. Gedurende dit proces voerden we verkennende gesprekken met verschillende wetenschappers en werden kunstenaars geselecteerd. Vanuit een artistiek team *Bodemleven* worden de komende jaren diverse events georganiseerd, deels met het team, deels publiek en deels educatief.

Verstrengeld

Verstrengeld startte in 2021. Binnen dit programma ontwikkelen we o.m. podcasts over onze relatie met zeeieren. We ontwikkelen ieder voorjaar en najaar een podcastaflevering, waarvoor we onderzoek doen, belanghebbende betrekken en in samenspraak tot een podcast komen. In april en oktober zijn respectievelijk aflevering #3 en #4 gepubliceerd via de meest bekende streamers.

Weekendschool bij programma *Bodemleven*

Op 29 mei 2022 bezoekt ICM Weekendschool Nijmegen het programma *Bodemleven*. Ruim dertig kinderen komen op zondag naar de boerderij onder meer te leren over regenereren, ecosystemen en te zien dat een boerderij verschillende vormen kan hebben. Na evaluatie wordt besloten om dit idee de komende jaren te herhalen. Inmiddels werken we aan een gezamenlijk document voor fondswerving, zodat we de kwaliteit van de eerste ontmoeting kunnen blijven waarborgen in de nabije toekomst.

Kinderen van de weekendschool @

boerderij Bodemzicht.

Excursie Land van Ooij en Living Lab

Op 9 juni bracht een deel van het team *Bodemleven* een bezoek aan Land van Ooij. Teamlid van *Bodemleven* Amadou Sow leidt ons rond en vertelt over de visie en werkwijze van deze bijzonder organisatie. "Omarm je diversiteit, dan ben je welkom". We spreken over medicinale planten, het ziekenhuis als gezondheidshuis en de relevantie om je als huis ook te richten op de ecologische processen rondom gezondheid, diverse manieren van tuinieren en omgang met bodem.

De middag werd vervolgd door een excursie waarvoor teamlid Rosa Boone ons uitnodigde. Samen met *The Living Lab* van Radboud Universiteit fietsten we door de Ooijpolder om meer te horen van alle partners die betrokken zijn bij het landschap van de Ooijpolder. Rosa vertelde over de onderzoeken die zij met elektronische neuzen' uitvoert in samenwerking met enkele boeren voor de ontwikkeling van 'smart soil sensing technology'.

Veel dank: Amadou Sow, Land van Ooij, Rosa Boone, The Living Lab.

Bezoek @ land van Ooij, rondleiding Amadou Sow

Excursie met Living Lab door Rosa Boone

Bezoek Kassel

Namens Platform DIS bezoekt Wouter Engelbart Kassel in juni, voornamelijk voor verdieping in werkwijze Ruangrupa met sociaal artistieke praktijken, groepswork.

Macroben

In de periode van het voorjaar en de zomer van 2022 werkt Wouter Engelbart namens Platform DIS samen met kunstenaar Isolde Venrooy voor *Macrobes*, dit zijn kostuums van mensgrootte microben.

“Het werk MACROBES bestaat uit kostuums in de vorm van microben, maar dan twee meter lang. De kostuums zijn met plantaardige indigo gekleurd en met batik betekend. Je kunt ze opvouwen en meenemen in een reistas, om ze tijdens een wandeling te ontvouwen en erin plaats te nemen. Het laat ons inleven in onze verstrengeling met deze metgezellen.”

(tekst van de website van Isolde Venrooy)

Macrobes werd ontwikkeld door Isolde Venrooy i.s.m. Platform DIS, coupeuse Maya Berkhof. Beeld onder: Isolde neemt plaats in de Macrobe.

Bio-scoop

Op 7 september organiseerde we samen met stichting Bodemzicht en met DeepEndFilm Nijmegen en stichting In Goede Aarde een bioscoop in het veld van Bodemzicht voor betrokkenen bij het programma *Bodemleven*. De avond bestond uit het beamen van bodemsamples om het microbeleven te kunnen waarnemen, een film van een wetenschapper van de Winnemem Wintu tribe en een selectie korte films gecureerd door Mathieu Janssen van DeepEndFilm.

Bio-scoop op Landgoed Grootstal en op boerderij Bodemzicht.

Podcast *Verstrengeld* #4.

Op 8 oktober vond de release plaats van *Verstrengeld* #4, een aflevering over de wens tot zorgvuldigheid in onze omgang met wieren op zowel micro- als macroniveau. Hiervoor bezochten we de zelfsnijdgeving van Wildwier bij Neeltje Jans en de eerste door Willem Brandenburg mee opgerichte Zeewierboerderij. De podcast is terug te vinden bij diverse online streamers. In april brachten we een aflevering uit over zintuigen en wieren.

Opnames bij Neeltje Jans voor *Verstrengeld* #4, in beeld Ellen Schoenmakers van Wildwier (l.) en marien-bioloog Luna van der Loos (r).

Lecture Performance Špela Petrič

Op 1 november was Platform DIS te gast bij een lecture performance van Špela Petric aan de Waag Society Amsterdam. Hierbij bracht Platform DIS een tekstperformance in.

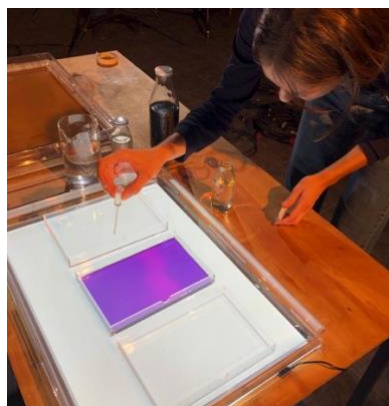
Bodem in-zicht

Op 3 november organiseerde Platform DIS het event Bodem in-zicht op landgoed Grootstal. Dit is een onlinebijeenkomst zodat iedereen die wilde kon intunen. In de bijeenkomst presenteerde diverse groepen vraagstukken rondom bodem, van bodem eten tot tekeningen van machines in de toekomstige tijd om te boeren. De bijeenkomst was deels educatief en deels experimenteel met overlap tussen beide accenten. Bij dit event is bewust gestreefd naar ontmoetingen tussen personen uit verschillende disciplines, met een verschillende leeftijd en met verschillende achtergronden. Een mooi voorbeeld daarvan is een kleine samenwerking tussen PhD-kandidaat Rosa en leerling van de Weekendschool Nova, die samen theezakjes ingroeven en weer uitgroeven om de verandering van samenstelling en het gewicht te kunnen vergelijken. Nova wil misschien boer worden. Aan deze bijeenkomst gingen vele subgroepoverleggen vooraf zodat elk item van ong. 10 minuten voor alle betrokkenen de juiste intentie had.

Concreet leverde dit event materiaal op in de vorm van filmfragmenten die ingezet kunnen worden: voor marketing en communicatiedoeleinden; voor het geven van inzicht in kennisproductieprocessen; als integraal product voor op de website; als onderzoeksmateriaal en als instrument om feedback van deelnemers te ontvangen.

Dank aan: In goede aarde - Ties Temmink, Kirsten van Reisen en Jonathan Loogman, Anne van Leeuwen van stichting Bodemzicht, makers van de film One Word Sawallem, Mathieu Janssen van DeepEndFilm, Rick van der Haar (foto's), Kien van Hövell, Isolde Venrooy, Helen Weeres (organisatie), Henny Jansen (projecties). Alle bezoekers van het event, fijn dat jullie er waren!

Support door: Gemeente Nijmegen Prins Bernhard Cultuurfonds provincie Gelderland, Pauwhof fonds.

Lezing bij P_OST

Op 6 december gaf Wouter Engelbart namens Platform DIS een lezing binnen het programma ECHO van P_OST en als onderdeel van de presentatie van Jasper Coppes genaamd *Fragments from Shallow Lake*. Van dit event werd verslag gedaan door Metropolis, zie: https://www.metropolism.com/nl/reviews/48463_water_op_vuile_grond_fragments_from_a_shallow_lake_bij_platform_p_ost

Water op vuile grond - Fragments from Shallow Lake bij Platform P-OST

21.12.2022 | REVIEW — Vera van Nuenen

De klimaatcrisis verdringt soms de aandacht voor de milieuvuiling in de eigen omgeving, terwijl die evengoed zorgen baart en velen raakt. In P-OST Nijmegen werd er een avond over gesproken door kunstenaars en wetenschappers in het kader van Jasper Coppes' *Fragments from Shallow Lake*.

In het kader van de tentoonstelling *Fragments from Shallow Lake* bij P-OST in Nijmegen werd door een aantal deskundigen gesproken over milieuvuiling. Aanleiding vormde de film *Shallow Lake* die Jasper Coppes bezig is te ontwikkelen in samenwerking met VRIZA, en waarvan enkele fragmenten te zien zijn in een kleine presentatie. De film gaat over de ontwikkeling van nieuwe natuur in zwaar vervuilde gebieden. In dit geval in het Maas-Waal gebied. Coppes stelt met zijn film vragen bij de ophogingen die hier hebben plaatsgevonden met behulp van zwaar vervuilde bagger uit de rivierbeddingen en waar een nieuw natuurgebied op is gegroeid. Hij gaat in gesprek met lokale bewoners, activisten en natuurwetenschappers die zich zorgen maken en probeert een beeld te geven van wat deze vervuiling met de natuur en zijn bewoners doet. Hij doet dat ook vanuit het perspectief van het dier.

In de kille ruimte van de vroegere parapluafabriek staan ter introductie van het project tonnen met water uit het vervuilde gebied. Bij binnenkomst stuit je bijna direct op een waterzuiveringsinstallatie waarin vervuuld water gefilterd wordt tot brandschoon water. Er wordt mij later uitgelegd dat dit water getapt kan worden. De bezoeker kan de keuze maken om het water te drinken of terug te schenken aan de natuur, aan de vervuilde meren of de Waal om zo te helpen met het zuiveren van het water. 'Elke druppel telt', volgens Coppes. Het idee klinkt als een mooi gebaar, maar ik vraag me af of het geen druppel op de gloeiende plaat is.

Ik ben bij P-OST vanwege ECHO, een avond waarop Wouter Engelbart van Platform Dis, ontwerper Billie van Katwijk en milieuwetenschappen Daniël Scheffes komen spreken over milieuvuiling, elk vanuit een ander perspectief. Het is de bedoeling om de vragen die Coppes in zijn werk oproept rond het bijstellen van onze ideeën over natuur, milieu en vervuiling vanuit verschillend oogpunt op scherp te stellen.

Screenshot artikel Water op Vuile grond, door Vera van Nuenen voor Metropolism. In beeld een videostill van het werk van Jasper Coppes.

4. Financieel overzicht

In 2022 ontving Platform DIS subsidie van gemeente Nijmegen (april, Co-Creatie á €12,401), het Pauw Hof fonds (juni, €4750) en het Prins Bernhard Cultuurfonds Gelderland (maart, €5000). In dit kalenderjaar is tevens een jaarsubsidie vanuit de gemeente Nijmegen toegekend voor kalenderjaar 2023 (€12,401).

Platform DIS werkte met diverse vaste kunstenaars samen binnen de beide programmaliijnen en met enkele gastkunstenaars, die allen een honorarium volgens de richtlijnen van de Fair Practice Code ontvingen.

Een deel van de kosten ging naar huur van locaties en van materialen en zzp'ers.

Het financieel jaaroverzicht is op te vragen bij Platform DIS: info@platformdis.nl

5. Reflectie

Werkwijze

Platform DIS wil aandacht geven aan trage processen, vol interactie, inclusief werken en artistieke en ecologische expertise ontwikkelen. Hiervoor is het essentieel om de structuren in alle lagen van de organisatie te bevragen, van inclusie tot financiën, van programma en inhoud tot bestuur en van werkwijze tot communicatie.

In 2022 is er specifiek meer aandacht geweest voor marketing en communicatie, voor

Programma

In 2022 is er een mooie slag gemaakt in de ontwikkeling van diverse projecten in de programmaliijnen *Verstregeld* en *Bodemleven*, van een online events met een educatie-

experiment cross-over tot excursies voor betrokken artistieke teams en van podcasts tot educatie.

Platform DIS heeft haar programma een duidelijke structuur gegeven met inhoudelijke team-activiteiten als basis die uitmonden in publieke events en educatieve activiteiten.

Organisatie

Platform DIS heeft actief gezocht naar bestuursleden die complementair zijn aan de huidige teamleden. Ze vraagt zich af hoe groot het bestuur moet zijn en of het niet verstandig is om te werken met een klankbordgroep. Hier wordt in 2023 actie op ondernomen.

Verder is een aantal basisdocumenten geschreven over visie, missie en programma (aangescherpt), de structuur van de organisatie, de methode van meerstemmig artistiek onderzoek en is de openingssite aangescherpt.

Financiën

Platform DIS heeft subsidies ontvangen van de gemeente Nijmegen, Het Pauw Hof fonds en het Prins Bernhard Cultuurfonds Gelderland. Op termijn is het waardevol om naast diverse subsidie- en fondsverstrekkers inkomen te genereren via kennisdeling, educatie en cursussen.

6. Feed Forward

Werkwijze

Platform DIS ontvangt aan het eind van 2022 uitnodigingen voor samenwerking, van PhD-kandidaten tot universiteiten en organisaties zoals de cultuuracademie. Het lijkt waardevol om de expertise in meerstemmig artistiek onderzoek verder uit te werken en een netwerk op te bouwen van personen en organisaties die methode van interdisciplinariteit onderschrijven.

Daarnaast blijft Platform DIS kritisch op het gebruik van taal en systemen en formuleert ze alternatieven begrippen en ideeën. Zo wordt het begrip ecologisch gebruikt omdat het beter communiceert met diverse publieken, terwijl Platform DIS inhoudelijk gezien met andere begrippen zou willen werken, die beter passen bij haar uitgangspunten.

Programma

Platform DIS ontvangt vaker uitnodigingen voor het verzorgen van workshops en presentaties. Dit soort publieke events zijn goed voor de zichtbaarheid van het platform. Ze worden tevens gebruikt om het concept en gedachtengoed van Platform DIS aan te scherpen. Daarom wil Platform DIS proberen om meer zichtbaar te worden en deze activiteiten te vermeerderen.

Voor 2023 is er een ecologiecursus bedacht die vanaf het voorjaar van start gaat. In deze cursus komen inzichten en werkwijze van het platform naar voren. Platform DIS wil graag meer inzetten op educatie als medium om diverse groepen te bereiken.

De programma's van *Verstrengeld* en *Bodemleven* worden gecontinueerd.

Organisatie

Platform DIS wil haar werkwijze professionaliseren door vaker te werken met ingehuurd zpp'ers die voor langere tijd betrokken willen en kunnen zijn, zoals een vaste vormgever die vanuit ecologische waarde denkt en handelt en het betrekken van een producer voor bijvoorbeeld het Zeewiersymposium in 2024.

Tevens overweegt Platform DIS om een klankbordgroep op te zetten die complementair is aan het bestuur. Intentie van de klankbordgroep kan zijn: gedachten, ideeën, activiteiten van Platform DIS tegen het licht houden (zoals bias, meervoudige perspectieven, methoden/werkwijze) via het delen van expertise.

Team Stichting Platform DIS
Februari 2023